

بحران اقتصادی جهان به زبان ساده

افزایش شمار بیکاران از جمله پیامدها بحران اقتصادی کنونی است. ۱۳۸۸/۰۱/۰۵ وقتی سخن از بحران اقتصادی کنونی به میان می‌آید، خبرها و گزارش‌ها پر می‌شوند از آمار و ارقام. آمار و ارقامی که گاهی در نگاه نخست فهمیدن آن به نظر مشکل می‌آید. با این همه بحران اقتصادی که بیش از هر چیز دامن بانک‌ها و سرمایه‌گذاران بزرگ را گرفته است، تأثیر خود را بر زندگی مردم نیز نشان می‌دهد.

بحران اقتصادی کنونی از نظر شدت و گستردگی حتی با بزرگترین بحران اقتصادی جهان در سال ۱۹۲۹ مقایسه می‌شود. در بحران بزرگی که از سال ۱۹۲۹ آغاز و تا سال ۱۹۳۳ ادامه یافت، میزان تولید در جهان بیش از ۵۰ درصد کاهش یافت و عمده‌ترین کشورهای صنعتی جهان از نظر میزان تولید به وضعیت بیست یا سی سال پیش از بحران بازگشتند. حدود چهل میلیون کارگر در سراسر جهان کار خود را از دست دادند و هزاران موسسه مالی و اعتباری ورشکست شدند. گفته می‌شود، زیان‌های ناشی از این بحران به مراتب بیشتر از خسارت ناشی از جنگ اول جهانی بود.

آنچه در پی می‌آید گاه شماری است از بحران حاکم بر اقتصاد جهان از سال ۱۹۹۹ تاکنون: تا سال ۱۹۹۹ قوانین نه چندان سختگیرانه برای اعطای وام در آمریکا و نیز کاهش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی ایالات متحده به افزایش بیش از حد وام‌های با بهره کم

شود و حتی بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و بنگاه‌های سرمایه‌گذاری در اروپا نیز به امید کسب سودی قابل توجه به خرید این بسته‌ها و ارایه آنها به مشتریان خود روی می‌آورند.

میزان خطر نهفته در این بسته‌های سرمایه‌گذاری به ظاهر سودآوری حتی از چشم کارشناسان بدبین هم دور می‌ماند. چرا که آنها برای ارزشیابی این بسته‌ها بایستی وضعیت مالی تک تک در یافت کنندگان وام مسکن در آمریکا را مورد بررسی قرار دهند. این میزان سود در نظر گرفته شده برای وام‌های اعطای از سوی بانک‌ها در آمریکا برای کوتاه مدت تعیین شده و نرخ سود همواره با توجه به نرخ بهره تعیین شده از سوی بانک مرکزی اصلاح می‌شود. در این شرایط چنانچه نرخ بهره یک بار دیگر افزایش یابد این خطر وجود دارد که بسیاری از بدهکاران دیگر نتوانند قسط وام‌های خود را به بانک‌ها بپردازند.

سال ۲۰۰۰، بانک‌ها برای کاستن از ریسک وام‌های مسکن روشی به ظاهر نوین آزمایش ابداع می‌کنند: آنها وام‌های اعطای شده را در قالب سرمایه‌گذاری در بازار بورس عرضه می‌کنند در میان آژانس‌های ارزش‌گذاری که وظیفه تعیین میزان امنیت و سودآوری بنگاه‌های موسسات مالی را بر عهده دارند، حمایت شایان توجهی از بانک‌ها کرده و سودآوری بسته‌های ارایه شده از سوی بانک‌ها را تضمین می‌کنند.

بسته‌های سرمایه‌گذاری با استقبال قابل توجهی در بازار بورس روبرو می‌شود و حتی بانک‌های اروپایی نیز به خرید این بسته‌ها و ارایه آنها به مشتریان خود روی می‌آورند.

میزان خطر نهفته در این بسته‌های سرمایه‌گذاری به ظاهر سودآوری حتی از چشم کارشناسان بدبین هم دور می‌ماند. چرا که آنها برای ارزشیابی این بسته‌ها بایستی وضعیت مالی تک تک در یافت کنندگان وام مسکن در آمریکا را مورد بررسی قرار دهند. این میزان سود در نظر گرفته شده برای وام‌های اعطای از سوی بانک‌ها در آمریکا برای کوتاه مدت تعیین شده و نرخ سود همواره با توجه به نرخ بهره تعیین شده از سوی بانک مرکزی اصلاح می‌شود. در این شرایط چنانچه نرخ بهره یک بار دیگر افزایش یابد این خطر وجود دارد که بسیاری از بدهکاران دیگر نتوانند قسط وام‌های خود را به بانک‌ها بپردازند.

سال ۲۰۰۴، بانک مرکزی آمریکا نگران افزایش نرخ تورم در این کشورها است و از این رو از ژوئن سال ۲۰۰۴ نرخ بهره را به تدریج افزایش می‌دهد. اقدام بانک مرکزی آمریکا یک رشته واکنش‌های زنجیره‌ای را به دنبال دارد. بلافاصله نرخ سود اعتبارهایی که از طریق به گرو گذاشتن مستقالات از سوی بانک‌ها اعطای شده‌اند افزایش می‌یابد.

از این رو بسیاری از صاحبان خانه و مستقالات یک شبه قسط‌هایی روبرو می‌شوند که توان پرداخت آن را ندارند. حتی بسیاری از افراد با درآمد بالا هم که در دوران رونق بازار مسکن بخشی از ارزش خانه و مستقالات خود را برای دریافت وام نزد بانک‌ها گرو گذاشته‌اند، از وضعیت تازه صدمه می‌بینند. در حالی که بازار مسکن یک بار دیگر

وارد دوران رکود شده است، حراج روز افزون خانه و مستقالات دریافت کنندگان وام از سوی بانک‌ها برای وصول طلب خود به این وضعیت دامن می‌زند.

بحران اقتصادی جهانی به نارضایتی‌ها در کشورهای مختلف از جمله در غرب دامن زده است و در برخی موارد این نارضایتی‌ها به اعتصاب‌ها و زد و خورد‌های خیابانی کشیده شده است.

سال ۲۰۰۷، هر روز بر شمار کسانی که از پرداخت قسط وام‌هایشان عاجز مانده‌اند، افزوده می‌شود. بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و بنگاه‌های سرمایه‌گذاری مجبور می‌شوند، از بخش قابل توجهی از مطالبات خود صرف نظر کنند. شمار زیادی از موسسات اعتباری مسکن اعلام ورشکستگی می‌کنند.

بافروپاشی بانک بزرگ ((نوردن راک)) در انگلستان موج ورشکستگی موسسات مالی به تدریج اروپا را نیز در هم می‌نوردد. به دنبال ورشکستگی چندین بانک و موسسه مالی بزرگ و کوچک دیگر در اروپا و آمریکا، دست اندرکاران بانک‌ها ناگهان متوجه وضعیت

پس از بحث‌های فراوان سرانجام دولت آمریکا یک طرح نجات ۷۰۰ میلیارد دلاری آماده می‌کند با این پول قرار است اعتبارهای غیر قابل باز پرداخت بانک خریداری شده تا از این طریق به نگرانی فلج‌کننده در بازار پایان داده شود. اروپایی‌ها هم طرح‌هایی برای غلبه بر بحران آماده می‌کنند. در حالی که لندن در اندیشه دولتی کردن بانک‌ها است. آلمان طرح نجات بانک‌ها را تدوین می‌کند. ایسلند در آستانه ورشکستگی قرار دارد.

برای زندگی، به کار مشغول بودند و برای امرار معاش خانواده‌های خویش تلاش می‌کردند، اخراج کرده‌اند. وی گفت: کارگران اخراجی در جلوی کارخانجات، سازمان کار و استانداری آذربایجان شرقی تجمع می‌کنند و از مسئولان انتظار حل مشکلاتشان را دارند. صادق‌زاده افزود: دستمزدها و افزایش حقوق کارگران در سال ۸۸ تا به آن حد نبوده که باعث ایجاد چنین مشکلی شود. به اعتقاد دبیر اجرایی خانه کارگر تبریز، عدم حمایت جدی دولت از صنایع و تولیدکنندگان، بی‌توجهی مسئولان به مشکلات تولیدکنندگان و افزایش قیمت مواد اولیه، موجب ایجاد چنین مشکلاتی شده است.

وی همچنین توجیه مسئولان و دست‌اندرکاران زیربط و سازمان کار و امور اجتماعی استان در اسرع وقت به این مشکل را خواستار شد و گفت: این نهادها باید اقدامات بازدارنده را جهت جلوگیری از اخراج کارگران بعمل آورند. وی گفت: نباید منتظر حل و فصل خود به‌خودی مشکلات شد. کارگران انتظار دارند که مسئولان استانی و سازمان‌ها و تشکیلات کارگری زیربط و کانون شوراهای اسلامی کار و شورای عالی کار، برای پیشگیری از این‌گونه حرکات

اقدام کنند و نگذارند کارگران شریف و تلاشگر مورد بی‌حرمتی و کم‌لطفی قرار گیرند و شغل خویش را از دست بدهند. صادق‌زاده با بیان اینکه کارگران در این اوضاع و احوال نابسامان اقتصادی و گرانی نباید از حقوق ناچیز روزانه خویش محروم شوند، اظهار داشت: این عزیزان همانند من و شما صاحب خانواده چند نفره هستند که چشم به درآمد ناچیز آنان دوخته‌اند. نگذاریم اینان به خیل عظیم بیکاران جامعه ملحق شوند اگر نمیتوانیم اشتغال ایجاد کنیم حداقل اشتغال موجود را حفظ کنیم. دبیر اجرایی خانه کارگر تبریز با تأکید بر اینکه بارها گفته‌ایم، در واگذاری کارخانجات و دادن وام دقت شود و به کسانی که توان مالی و فکری برای تولید ندارند واحد صنعتی و تولیدی واگذار نشود، گفت: این عمل، خصوصی سازی نیست بلکه رهاسازی و پشت پا به هر چه صنعت و تولید و از بین رفتن بسیاری از امکانات موجود در عرصه‌های صنعتی و تولیدی است.

وی تصریح کرد: جامعه کارگری سخت نگران مشکلات به وجود آمده برای کارگران آن واحدها است و بیصبرانه

اخراج صدها تن از کارگران برخی کارخانجات تبریز

مدیران بعضی کارخانجات تبریز در آغازین روزهای سال، در حرکتی بحث برانگیز، صدها تن از کارگران را از کار بیکار کرده‌اند. به خبرگزاری ایسنا گزارش داد

"کریم صادق‌زاده"، دبیر اجرایی خانه کارگر تبریز با اعلام این خبر گفت: در آستانه هفته کارگر، شرکت آهنگری تراکتورسازی ۱۷۰ نفر، کربیت سازی تبریز ۷۵ نفر، مجتمع صنعتی شمال‌غرب ۱۱۵ نفر، شرکت نقش جهان ۵۰ نفر و چند واحد تولیدی دیگر، تعدادی از کارگران زحمتکش خویش را که با هزاران امید